

KINESISKA MUREN

1884

Skildring av
kinesiska muren
år 1884

av Dr Halfdan Kronström

Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-131-5

Copyright © 2016 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil.
Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksbiblioteket.se

Förord

Det finns få byggnadsverk som fascinerar så många människor som den otroliga kinesiska muren.

I den här e-boken får du läsa en unik berättelse om hur man såg på muren för mer än 120 år sedan.

Den här e-boken handlar om det mest berömda av alla byggnadsverk i jättelandet Kina: den långa muren.

Muren är så omfattande att ingen vet exakt hur lång den är. Tro-ligen är den cirka 6 400 kilometer lång.

I den här e-boken får du läsa om hur man såg på muren för 120 år sedan. Redan då var den ett populärt turistmål och författaren klagar över att de flesta bara tittar på de delar av muren som ligger närmast Peking – precis som många resejournalister gör ännu i dag.

Däremot så är muren i dag skyddad som världsarv och det är alltså inte tillåtet att förstöra den, något som var vanligt förekommande på 1800-talet.

Textens författare kallar sig ”Dr Halfdan Kronström”. Men det är en pseudonym för bokförläggaren Karl Fredrik Kruhs (1841–1917).

Skildring av kinesiska muren

Den här texten publicerades ursprungligen år 1884 i tidskriften "Undrens värld" med rubriken "Den kinesiska muren". Författare till texten är Dr Halfdan Kronström (1841–1917).

Med Egyptens väldiga pyramider delar den kinesiska muren den säkerligen oomtvistade äran att vara världens mest beryktade under i byggnadsväg. En katolsk missionär, pater Gerbillon, beskriver densamma såsom ett af de mest häpnadsväckande af alla människoverk. Den sträcker sig under många och stora bugter från staden Liu-jui-hsien i Mandschuriets östra del vesterut genom eller på gränsen af povinserna Petshili, Shansi, Shensi och Kansu ända fram till Kia-ju-kwan — en sträcka, som med alla krökningar uppskattas till bortåt 2,800 kilometer; dock är muren nu mångenstädes förfallen eller delvis förstörd, om man får tro uppgifterna härom, hvilka icke alltid äro så öfverensstämmande.

Gerbillon anmärker, att många resande öfverskatta byggnadens storlek, emedan de endast sett delarne närmast Peking eller vid några af de viktigaste passen, der muren är mycket starkt och väl bygd samt

derjemte mycket hög och tjock. Enligt hans uppgift är muren på en längd af 1,000 kilometer i öster hufvudsakligen uppförd af granitstenar såsom grund och tegel för öfrigt samt försedd med torn, så närbelägna hvarandra, att de kunna tjena till ömsesidigt försvar. Innan mongolerna eröfrade Kina, plögade tornen bevakas af »en million soldater». Vid hvarje mera betydande pass finnes dessutom ett starkt, ändamålsenligt fäste. Muren är på den nämnda sträckan vanligen omkring sex meter hög och oftast så bred, att sex ryttare kunna rida jemsides deruppå; den är för öfrigt på flera ställen dubbel, till och med tredubbel med större och mindre mellanrum. Vesterut öfvergår den allt mera till blott och bart ett slags jordvall.

På många sträckor går muren upp och ned, öfver branta och höga klippor, genom dalar och ned i bråddjup, tvärs öfver floder och strömmar samt kärr och sandiga sänkningar, der man väl kan undra, huru arbetarne kunnat framföra byggnadsmaterialierna till så oländiga trakter, att de djerfvaste byggmästare nu för tiden knapt skulle våga derstädes uppföra vanliga husbyggnader. Enligt Parishs beskrifning, består muren af en inre och en yttre vägg, båda af sten och tegel, hvilkas mellanrum fylts med jord, så att det hela ser ut som en stor solid massa af murverk. Sjelfva grunden utgöres till ett par meters höjd af stora granitblock, men den öfriga delens yttre sidor äro af tegel; toppen är belagd med skifferstenar samt å ömse sidor försedd med bröstvärn. De sällan mindre än omkring tolf meter höga fyrkantiga tornen äro nedtill omkring 4 ½ meter breda, men vanligen afsmalnande uppåt, och hafva skottgluggar och titthål. Nästan alla portar leda till städer eller byar.

Den långa muren har ursprungligen endast haft två öppningar, båda på platser, som af naturen äro otillgängliga. Hvälfda gång-

är löpa genom muren eller underjordiskt. Talrika utfallsportar för trupper finnas. Tornen nyttjades såsom fyrbåkar för att hastigt utefter hela murens längd uppbåda folket, då fara var å färde.

I städerna, som merändels finnas i portarnes närhet, begagnas murens krön ofta såsom en angenäm och helsosam promenad- och förlustelseplats; trappgångar af breda stenar leda upp till krönet för detta ändamål. Man kan också göra resor på muren. Två missionärer hafva skildrat en resa, som räckte aderton dagar och företogs på murens vestligaste del från Sutscheu såsom utgångspunkt i vester. Kontrasten mellan det odlade landet innanföre muren och vildmarkerna på andra sidan beskrifves såsom ofta högst öfverraskande. Då resandena sågo ned från tinnarne och tornen, hvilka ofta klängde kring de högsta klippornas sidor, kunde de åt ena hållet se ett vidsträckt slättland med otaliga boningshus och invånare och åt andra hållet idel ödemark, der endast vilddjuren kringirrade. Nästan lika imponerande skildras utsigten öfver sjelfva muren, der denna än framdrager öfver slätt efter slätt, än sträfvar uppför bergen, de många tornen, än välbehållna, än på väg att falla i ruiner, mursidorna, än fria och öppna, än öfvervuxna med örter och kantade med träd, alltsammans sträckande sig i öfverskådlig längd, såsom vore det färdigt att omgördla verlden. Också är murens kinesiska benämning wenli-tschang-tsching d. v. s. den ändlösa fästningen.

Barrow gjorde för halfannat århundrade sedan den uträkningen, att byggnadsmaterialerna i Englands och Skotlands alla dåvarnade boningshus icke skulle förslå till de af sten och tegel bygda delarne af den kinesiska muren, äfven om tornen och fästena borträknades, med hvilka han ville åtaga sig att uppbygga ett nytt London. Medräknades jemväl den jordmassa, som fylde rummet mellan muren

tegelväggar, skulle man erhålla byggnadsämne tillräckligt att omgifva jordklotet två gånger, eller längs två storcirklar, med murar af två fots tjocklek och sex fots höjd.

Kineserne säga, att muren uppfördes i tredje århundradet före vår tideräkning till ett värn mot de tartariska nomadhorder, som kringströfvade i norden. Den fullbordades, såsom traditionen förmäler, på en tid af endast fem år, alldenstund hvar tredje arbetsförman i riket nödgades arbeta på detta försvarsverk, som var så mödosamt och ansträngande, att större delen af de, som dermed sysslade, satte till lifvet. Ingen behöfver tro mer häraf än som behagas.

Detta väldiga byggnadsverk, för hvars skull hela berg fått släppa till sina granitmassor och hela öknar af sand länsats ända till fasta klippgrunden, betraktas af vår tids kineser med fullständig likgiltighet, sedan det förlorat sin ursprungliga betydelse och endast kvarstår såsom vitnesbörd om en forntida suveräns magt och vilja att värja sitt land mot främmande våldskräktare.

Utsigt öfver en liten sträcka af den kinesiska muren.

Viktiga ord och personer

Barrow, Isaac.

[1630–1677] Engelsk forskare och mate-matiker. Professor i matematik vid Cambridge. Anses vara den som skapade den moderna räkningen kalkyl. Hans viktigaste verk är ”Lectiones geometricæ” (1669).

Gerbillon, Jean-François.

[1654–1707] Fransk jesuitpräst och missionär. Arbetade länge i Kina där han ingick i den kinesiske kejsarens hov. Var expert både på språk och matematik och skrev flera vetenskapliga verk. Är dock mest känd för sin bok om sina resor i Tatory.

Kronström, Halfdan.

[1841–1917] Pseudonym för den svenske författaren och bokförläggaren Karl Fredrik Kruhs.

Parish, Henry William.

[1765–1800] Amerikansk artillerist och kartritare. Deltog i ambassadören George Macartneys rundresa i Kina 1792–1793 och gjorde då några av de första beskrivningarna och avbildningarna av kinesiska muren.

Tartarer.

Gammalt uttryck och samlingsnamn för alla mongoliska folkgrupper. I dag används ordet enbart om den turkiska folkgruppen kazantatarer som finns i ryska Tatarstan samt Uzbekistan och Ukraina.

Fler böcker: E-boksforlaget.se

Om du gillar e-böcker om historia så kommer du att gilla utbudet hos E-boksforlaget.se

Det här förlaget är specialiserat på utgivning av äldre texter om arkeologi, resor och biografier.

Alla titlarna går att hitta hos de flesta e-bokhandlare, i iTunes samt på många bibliotek.

Här är några exempel på titlar:

Klassiska deckare

- "Sherlock Holmes: »Gloria Scott»"
- "Sherlock Holmes: Beryllkronan"
- "Sherlock Holmes: De fem apelsinkärnorna"
- "Sherlock Holmes: De rödhårigas förening"
- "Sherlock Holmes: Den avhuggna tummen"
- "Sherlock Holmes: Den blå karbunkeln"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna brudgummen"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna kapplöpningshästen"
- "Sherlock Holmes: Blodbokarna."
- "Sherlock Holmes: Det spräckliga bandet."
- "Sherlock Holmes: Den grekiske tolken"

- "Sherlock Holmes: Musgraves ritual"
- "Sherlock Holmes: Det gula ansiktet"
- "Sherlock Holmes: Det hemlighetsfulla mordet vid skogssjön"
- "Sherlock Holmes: Den hemlighetsfulle patienten"
- "Sherlock Holmes: Börsmäklarens biträde"
- "Sherlock Holmes: En skandal i Böhmen"
- "Sherlock Holmes: Krymplingen"
- "Sherlock Holmes: Lorden och hans rika amerikanska brud"
- "Sherlock Holmes: Mordet i Reigate"
- "Sherlock Holmes: Tiggaren med den kluvna läppen"

Arkeologi

- "Solgudens yxa och Tors hammare"

- (1899)
- "Hällristningarnas ålder" (1869)
- "Feniciska kolonier i Skandinavien" (1875)
- "Hällristningar på Kinnekulle" (1892)
- "Forntidens perioder" (1892)
- "Hur gamla är hällristningarna?" (1869)
- "Bohusläns bygdeborgar" (1909)
- "Bohuslänska hällristningar" (1879)
- "Fynden i Troja" (1878)
- "Förbindelse mellan Skandinavien och vestra Europa före Kristi födelse" (1889)
- "Svear och götar under folkvandringstiden" (1905)
- "Husaby kyrka" (1899)
- "Hällristningarna i Järrestad" (1881)
- "Nordens fartyg från hednatiden" (1872)
- "Anmärkningar rörande figurteckningar från forntiden" (1842)
- "Grafkistor af klufna och urhålkade stockar" (1894)
- "Den svenske solguden och den svenske Tyr" (1906)
- "Skånska fornminnen" (1853)
- "Ölands fornminnen" (1874)
- "Tors hammare" (1872)
- "Våra fornminnen – vad de lära oss" (1916)
- "Sveriges fasta fornlämningar från hednatiden" (1901)
- "Förstörda fornminnen i Bohuslän år 1924"

Djur & natur

- "Svenska djur i folktron" (1898)

- "Skäggets historia" (1893)
- "Kattens kulturhistoria" (1882)
- "Djurens sömn" (1889)
- "Katten i forntida Egypten" (1889)
- "Ett dygn på månen år 1870"
- "Orkidéernas historia" (1894)
- "Blomsterspråket" (1888)
- "Sveriges hundraser" (1880)
- "Guide till biskötsel" (1885)

Kulturhistoria

- "Midvinterns solfest" (1894)
- "Julen på 1870-talet – Skildringar och illustrationer i svenska tidskrifter"
- "Om julens härkomst" (1899)
- "Julen i Skåne på 1820-talet"
- "Nyaste och tillförlitligaste Drömboken" (1918)
- "1870-talets bästa tips för frisyr och utseende"
- "Lyxens historia" (1870)
- "Gaffelns historia" (1889)
- "Kanalbyggen på planeten Mars" (1888)
- "Vårt solsystem" (1878)

Resor

- "Ett besök i Venedig år 1878"
- "Strandgatan i Visby år 1879"
- "Resa på Dalslands kanal år 1877"
- "Nyköpings slott" (1877)
- "Ett besök i Marstrand år 1882"
- "Min resa i Blekinge och Kalmar år 1854"
- "Resor med luftballong år 1873"

- "Runlejonet i Venedig" (1871)
- "En utflykt på Mälaren år 1871"
- "Skildring af Vestergötland år 1882"
- "Kalmar slotts historia" (1880)
- "Ett besök i Södertälje år 1881"
- "En färd på Donau år 1882"
- "Ringmuren i Visby" (1874)
- "Fredrikstens fästning och Karl XII" (1879)
- "Petras helgedomar" (1921)
- "Ett besök i Boxholm år 1885"
- "Skildring av Riseberga klosterruiner" (1874)
- "Borgholms slottsruin" (1878)
- "Rundtur i södra Frankrike år 1880"
- "Ett besök på Djurgården sommaren 1868"
- "Sigtunas tidiga historia" (1872)
- "Helgeandskyrkan i Visby" (1878)
- "Norrköpings historia" (1871)
- "Ett besök i Waxholm år 1870"
- "Vadstena slott" (1875)
- "Skildring av Island" (1870)
- "Besök på Gripsholms slott år 1895"
- "Ett besök i Rom år 1870"
- "Besök på Helgoland år 1874"
- "Guide till Uppsala år 1875"
- "Kyrkoruinen S:t Katarina i Visby" (1877)
- "Gripsholms slott" (1877)
- "Ett besök i Strängnäs år 1874"
- "Ett besök i Visby år 1906"
- "Bohus fästning" (1869)
- "En resa på Rhen år 1866"
- "Ett besök i Ystad år 1872"

Svensk geografi

- "Märkliga orter i Sverige" (1883)
- "Skildring av Värmland år 1882"
- "Skildring av Dalälven år 1876"
- "Skildring av Ångermanland 1882"
- "Skildring av Bohuslän år 1882"
- "Skildring av Dalsland år 1882"
- "Skildring av Närke år 1882"
- "Skildring av Öland år 1882"
- "Skildring av Stockholm år 1882"
- "Skildring av Västmanland år 1882"
- "Skildring av Härjedalen år 1882"
- "Skildring av Gästrikland år 1882"
- "Skildring av Jämtland år 1882"
- "Skildring av Göteborg år 1882"
- "Skildring av Halland år 1882"
- "Skildring av Blekinge år 1882"
- "Skildring av Gotland år 1882"
- "Skildring av Södermanland år 1882"
- "Skildring av Östergötland år 1882"

Vikingar

- "Vikingatidens Lund och Birka" (1909)
- "Jomsvikingarnas saga" (1888)
- "Fyndet av vikingaskeppet i Gokstad år 1880"
- "Hervars och Hedreks saga" (1888)
- "Carl Larssons Uppsala-tempel" (1908)
- "Sagan om Ragnar Lodbrok och hans söner" (1880)
- "Sverige och vikingafärderna västerut" (1924)